

Beheersystemen: het belang van transparantie en openheid

• door Rien Kort

Het IGOV organiseert op dinsdag 23 april in Utrecht weer een IGOV-kenniscafé met deze keer beheer(systemen) als thema. Binnen gemeenten en op de markt worden vele innovatieve ideeën en initiatieven op dit gebied ontwikkeld. Het belang van transparantie en overzicht is daarbij leidend.

De gemeente Alkmaar ontwikkelde vier jaar geleden in samenwerking met de gemeente Heerhugowaard een integraal en interactief beheersysteem. Het systeem heeft als doel om kennis van en informatie over het beheer, onderhoud en storingen binnen de openbare ruimte te delen onder diverse beheerders van onder meer openbare verlichting en wegbeheer. Areaalgegevens, werkvoorschriften, infrastructurele kaarten, grafische en administratieve informatie zijn onderling te koppelen en inzichtelijk voor iedere gebruiker. Volgens gemeentelijk verlichtingsbeheerder Kees Opdam sluit het systeem perfect aan op de filosofie van het nieuwe werken: "Dit interactieve platform is 24 uur per dag vanaf elke locatie benaderbaar en werkt een hogere mate aan transparantie en overzicht in de hand."

Toegang

Via het systeem houdt de gemeente overzicht op alle mutaties die plaatsvinden in de openbare ruimte. "Werkzaamheden besteden we uit aan derden. Het enige wat we zelf in de hand houden is de regiefunctie, die laten we liever niet over aan een ander: het risico dat de eigen betrokkenheid in het geding komt, is te groot." In het geval van beheer, onderhoud of storingen krijgen partijen zoals aannemers, leveranciers of ingenieursbureaus toegang tot het beheersysteem waarin alle noodzakelijke gegevens

paraat staan. Ook worden zij grotendeels aangestuurd via het beheersysteem. De beheerder kan op afstand zien welke stappen er bij elke mutatie zijn ondernomen, aangezien elke handeling door de gemeente of derden in de database wordt verwerkt. Deze kan zo ook als controle-middel op de aannemer worden gebruikt. Doordat het systeem voor zoveel doeleinden kan worden gebruikt en zelfonderhoudend werkt, heeft de gemeente volgens Opdam praktisch geen omkijken meer naar de database. "We kunnen ons concentreren op databeheer en hoeven ons niet meer druk te maken om het systeem zelf. Dit levert ons uren op, waardoor we nog beter kunnen anticiperen op het bedienen van bestuur en burgers."

Kiezen voor integraal?

De gemeente Dordrecht maakt gebruik van het beheersysteem GBI van Oranjewoud, waarin op dit moment de gegevens van de openbare verlichting en verkeerstekens worden bijgehouden. Momenteel wordt er in regionaal samenwerkingsverband voor de gehele openbare ruimte onderzoek gedaan om het aantal beheersystemen terug te dringen. Het onderzoek moet uitwijzen of dit kan worden gedaan door al dan niet over te gaan op één integraal, multidisciplinair systeem. Mogelijke voordelen zijn te behalen in de ICT-kosten en in de efficiency.

Winstpunten

Met het vooruitzicht op het mogelijk overgaan op een nieuw systeem heeft Dordrecht alvast een teen in het water gestoken door een webbased storingsapplicatie in de vorm van Storing Online te laten installeren. Daarmee kan de aannemer digitaal worden aangestuurd en gecontroleerd. “In deze nieuwe situatie wordt de afhandeling van de storing, na goedkeuring van de beheerder van Dordrecht, direct in het systeem verwerkt. Bovendien wordt de productieverantwoording direct vanuit storing online afgehandeld. Dat zijn twee grote winstpunten.” Ook hoeft de gemeente dankzij deze nieuwe aanpak geen apart werkoverleg meer te voeren met de aannemer over de storingsafhandeling.

Regie houden

Volgens Johan Jonker, teamleider Openbare Verlichting van de gemeente Dordrecht, zijn de grootste pluspunten van het huidige systeem de uitgebreide begrotings- en planningsmodule en de onlangs geïnstalleerde storingsregistratietool. “Bovendien is het een fantastisch hulpmiddel bij het afleggen van verantwoording richting burger en bestuur. Met een paar drukken op de knop heb je de gewenste overzichten in beeld.” De regie moet te allen

tijde bij de gemeente blijven, vindt hij. “En niet bij de aannemer. Anders is het net alsof de slager zijn eigen vlees keurt. Het beheersysteem is de basis om het beheer en onderhoud goed te kunnen coördineren. Als gemeente dien je overzicht en grip te houden op de eigen data.”

Zien wat de markt te bieden heeft en wat de ervaringen zijn bij diverse beheersystemen

Complex

Naast gemeentelijke initiatieven en plannen laat ook een grote groep gemeenten het vullen en bijhouden van beheersystemen over aan een ander. Ook daarvoor valt iets te zeggen, stelt adviseur Simon Buwalda van Ziut: “Areaalregistratie steekt vandaag de dag een stuk complexer in elkaar. In het verleden waren alle verlichtingsobjecten geheel uniform. Vervangen was een vrij overzichtelijke activiteit door één object te verwisselen voor een ander object, maar door efficiëntere technieken die een nauwkeurig lichtbeeld kunnen genereren, moet men rekening houden met zaken als ledverlichting, drivers, dimregimes, lumenoutput of besturingssystemen. Een goed gevuld en daarmee hoogkwalitatief beheersysteem is daarbij onmisbaar.

Aan derde overlaten?

Zoiets vergt volgens Buwalda medewerkers met een ruime kennis van openbare verlichting die op constante basis het systeem beheren. “Vullen kost tijd en de uren of

expertise zijn niet altijd voorhanden. Ik vraag me dan ook af of het niet verstandiger is om die taak aan een derde over te laten. Voor een gemeente is het vooral van belang om te weten waaruit het areaal bestaat en wat de prestaties, risico's en de toekomstige investeringen zijn.” Bovendien kan met uitbesteding een kostenbesparing in de vorm van minder manuren en een voordelige verduurzaming van het areaal worden gerealiseerd, zo geeft hij aan. “Het is het overwegen waard, aangezien het beheer van de openbare ruimte door de toenemende complexiteit, de te verwachten afnemende capaciteit en beschikbare manuren steeds verder onder druk komt te staan.” Door het beheer over te laten aan derden, kunnen overheden de handen vrij maken. “De opdrachtgever behoudt de regie en kan ons aansturen en afrekenen op onze prestaties. De gegevens zijn te allen tijde toegankelijk, dus afnemers houden constant zicht op het beheersysteem en onze activiteiten. Een transparante werkwijze is daarbij onontbeerlijk en al onze stappen zijn dan ook inzichtelijk voor de klant.”

Beheerwijzer

Wie wil weten wat de markt te bieden heeft en wat de onderlinge ervaringen zijn in het gebruik van diverse beheersystemen, doet er goed aan de site beheerwijzer.nl te bezoeken. Alfons Schuurmans van het gelijknamige ingenieursbureau lanceerde tijdens de Dag van de Openbare Ruimte in oktober de website beheerwijzer.nl, het eerste interactieve platform voor beheersystemen van de openbare ruimte. Op de site staat een overzicht van leveranciers van beheersystemen en hun producten. Daarnaast is er ook een lijst met gebruikers en de door hen afgenomen systemen geplaatst. Al deze gegevens zijn onderling gekoppeld. Voor de bezoeker van de site is dus in één oogopslag te zien welke producten er per vakdiscipline door leveranciers worden aangeboden en wie ze gebruikt. Volgens initiatiefnemer Schuurmans moet de site bijdragen aan meer transparantie en overzicht binnen de markt: “Een veelgehoord geluid van al dan niet potentiële gebruikers was het gebrek aan informatie over beheersystemen en een gebrek aan een adequaat overzicht van aanbieders. Zo bleken lang niet alle leveranciers bekend te zijn bij hun beoogde doelgroep. Daarnaast willen gebruikers graag ervaringen uitwisselen met elkaar. Deze site voorziet in die behoefte.”

Netwerk

Sinds de lancering van de site heeft beheerwijzer.nl zich pijlsnel ontwikkeld. Inmiddels staan er al 43 leveranciers met hun producten op de site vermeld. Ruim 20 marktpartijen zijn aanbieders van systemen voor openbare verlichting. Naast ruim een kwart van de Nederlandse gemeenten hebben ook andere overheidsinstanties en bedrijven zich aangemeld. Door de opzet ontstaat er een uitgebreid netwerk van gebruikers en leveranciers. Iedere gebruiker die specifieke informatie wil verzamelen over beheersystemen of wil weten wat de markt heeft te bieden, kan dankzij de

site op eenvoudige wijze inlichtingen inwinnen. “Gebruikers kunnen onder meer zien welke producten door anderen worden afgenomen. Door onderling contact via de site kunnen ervaringen en informatie worden uitgewisseld. Dat vergemakkelijkt de keuze om al dan niet tot aanschaf over te gaan.”

www.igov.nl

IGOV Kort

- Het IGOV Innovatie Platform roept overheden en de markt op om knelpunten en vraagstukken op het gebied van OVL in te dienen. Dit kunnen technische zaken zijn waarmee men worstelt, maar ook beleidsvraagstukken of organisatorische knelpunten. Het platform verzamelt de problematieken en in inspiratiegroepen wordt gezocht naar praktijkgerichte oplossingen. Er kunnen zo nodig studies worden uitgevoerd en resultaten kunnen worden gedeeld in de vorm van publicaties. Doordat de denktanks bestaan uit overheden en bedrijfsleven kunnen creatieve en vernieuwende oplossingen worden gevonden voor alledaagse problemen.
- Vanuit het ministerie van Economische zaken, Landbouw & Innovatie is het programma Inkoop Innovatie Urgent opgericht. Eén van de speerpunten is het organiseren van marktontmoetingen ter ondersteuning van het overheidsinkoopproces. Op 11 april heeft het IGOV Innovatie Platform een bijeenkomst verzorgd waarin nadere uitleg over dit vernieuwende inkoopproces is gegeven. Dit aan de hand van een pilot van de gemeente Amsterdam in samenwerking met andere gemeenten en partijen.
- De vereniging Nederlandse gemeenten (VNG) heeft de samenwerking met IGOV geformaliseerd in een bestuursvergadering van de VNG-commissie Verkeer en Mobiliteit. IGOV is hiermee de formele adviseur voor VNG op OVL-gebied. Vanuit die positie kan IGOV deelnemen en invloed uitoefenen in landelijke netwerken met partijen zoals de NMa, Netbeheer Nederland, DTe enzovoort.
- Het IGOV start een project op om een serie instructiefilms te maken ten behoeve van onderwijs, installateurs en gemeenten. De films krijgen een educatief karakter waarmee de jongere technici worden aangesproken. Daarnaast moeten de films instructief zijn, zodat gemeenten en installateurs ze kunnen toepassen om de kwaliteit en vakkundigheid van het werken aan OVL als elektrische installatie te borgen. Een langetermijndoel is dat de film ook als formeel instrument voor instructie in het kader van installatieverantwoordelijkheid kan dienen bij aanwijzing van medewerkers. Het IGOV roept gemeenten en bedrijven op die op één of andere wijze een bijdrage willen leveren aan dit project.
- Het IGOV organiseert op dinsdag 25 juni een IGOV Kenniscafé met als thema armaturen. Geïnteresseerde sprekers en bedrijven kunnen zich nu al opgeven via kenniscafe@igov.nl.